

Jaké byly Čepovy „Knihy týdne“

**Knižní tip
Jaroslava Meda**

Literární dílo Jana Čepa (1902–1974) patří bezesporu do zlatého fondu novodobé české literatury. Stejně jako o jeho beletristické tvorbě to platí o jeho textech publicistických a kritických.

Ve třicátých a čtyřicátých letech minulého století představoval Jan Čep jeden z vrcholných zjevů české prozaické tvorby jako autor existenciálně laděných povídek, v nichž dokázal na malé ploše odhalovat hlubiny lidského bytí; kritik F. X. Šalda jej označil za „básníka jitřního zraku“. V Čepových povídkách nenalzáme žádné výjimečné hrdiny ani překvapivé pointy, vše se odehrává v kulisách obyčejné moravské

vesnice, a přesto je jeho svět naplněn dramatickým napětím ovládajícím lidské duše, toužící po věčnosti a po spočinutí v Bohu.

I když Čep napsal pouze jediný román *Hranice stínu* (1935), díky souborům svých jedinečných povídek (*Děravý plášť*, 1934; *Zeměžluč*, 1931 atd.) se stal jedním ze zákonodárců moderní české prózy. Se svým křesťanským pohledem na svět a člověka byl samozřejmě bytostným odpůrcem komunistické ideologie, což ho donutilo po únoru 1948 k odchodu do exilu – právem se obával komunistické perzekuce, která bohužel postihla mnohé z jeho blízkých druhů a přátel. Velmi brzy po „Vítězném únoru“ překročil tedy ilegálně hranice do Německa a záhy začal spolupracovat s nově vznikající rozhlasovou stanicí Svobodná Evropa.

Emigrace Čepa odtrhla od jeho inspiračních a jazykových kořenů, a tak se ve svém novém rozhlasovém působišti zaměřil na úvahové žánry. Jeho úvahy a eseje dosáhly posléze mimořádné úrovně a staly se rovnocennou součástí jeho literárního díla.

Do Svobodné Evropy nastoupil v roce 1951 a autorsky zajišťoval dva programy: filozofic-

ko-náboženské meditace „Úvahy časové a nadčasové“ a kulturní vysílání „Kniha týdne“. Zatímco z Čepových meditací byly už za jeho života publikovány v exilových nakladatelstvích četné výběry (v *Sebraných spisech* z 90. let vyšly pak i jako celek), druhý Čepův pořad zůstával víceméně čtenářsky neznámý a kriticky nereflektovaný. Teprve nyní se brněnské Centrum pro studium demokracie a kultury odhodlalo shromáždit Čepovy kulturní příspěvky – důkladně a s velkou péčí to provedli Petr Komenda a Jan Zatloukal – a vydat je knižně pod jednoduchým titulem *Kniha týdne*. Edičně i obsahově jde o neobyčejně pozoruhodnou publikaci – nemluvě o nakladatelské odvaze, jež by si rozhodně zasloužila ocenění v anketě Kniha roku.

„Kniha týdne“ byla pravidelným týdenním pořadem a Čep tento pořad nepřipravoval sám, nýbrž se střídal s dalšími kulturními redaktory. Za svého téměř patnáctiletého působení ve Svobodné Evropě nicméně napsal do tohoto pořadu okolo tří set recenzí. Základním principem bylo informovat posluchače za železnou oponou o dění v kultuře a literatu-

ře ve svobodném světě. Při pročitání Čepových příspěvků vidíme, že výraznou převahu měla jemu nejbližší literatura francouzská, kde se soustřeďoval na autority křesťanské orientace (Georges Bernanos, François Mauriac, Paul Claudel), aniž opomíjel ostatní (Albert Camus, Michel Butor atd.). V jeho přehledech nalzáme rovněž autory z jiných literatur. Svě úvahy Čep prokládal i četnými ukázkami z recenzovaných děl. Vždy mají vysokou stylistickou úroveň a rozhodně patří do autorova literárního odkazu. Na nás je být vděční editorům svazku, že se pustili do tak náročného úkolu, a Centru pro studium demokracie a kultury, že znovu stvrzuje své výjimečné nakladatelské renomé.

Jan Čep: *Kniha týdne* (CDK 2015)